

Motywy literackie: zdrada

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Galeria zdjęć interaktywnych](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Kornel Makuszyński, *Judasz I*.
- Źródło: Czesław Miłosz, *Który skrzywdziłeś*, [w:] tegoż, *Wiersze*, 1987, s. 261.
- Źródło: Czesław Miłosz, *Który skrzywdziłeś*.
- Źródło: Robert Eberhardt.
- Źródło: Kasper Miaskowski, *Na sklenicę malowaną*.
- Źródło: Kasper Miaskowski, *Kruchość istnienia. Refleksja o przemijaniu w wierszu Kaspra Miaskowskiego Na sklenicę malowaną*.

Motywy literackie: zdrada

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

” Robert Eberhardt

Nie bój się swoich wrogów – oni cię tylko mogą zabić. Nie bój się przyjaciół – oni cię tylko mogą zdradzić. Bój się obojętnych – oni nie mordują ani nie zdradzają, ale za ich milczącym przyzwoleniem światem rządzi mord i zdrada.

Źródło: Robert Eberhardt.

Zdrada to jedno z najtrudniejszych doświadczeń w życiu człowieka. Zarówno dla zdradzonego, jak i zdradzającego. Dla pierwszego to bolesne doświadczenie utraty zaufania, dla drugiego wyrzuty sumienia; zdradzać bowiem można tylko kogoś bliskiego, kto nam zaufał i komu się obiecywało wierność. Zdrada nigdy nie pozostaje bez konsekwencji. To złamanie zasad moralnych i niszczenie siebie samego.

Twoje cele

- Przypomnisz sobie utwory literackie, w których obecny jest motyw zdrady.

- Scharakteryzujesz ujęcia motywu zdrady w literaturze i sztuce.
- Porównasz przedstawienia Judasza w dziełach plastycznych różnych epok.

Przeczytaj

Wybrane przykłady ujęcia motywu zdrady w literaturze

Słownik języka polskiego podaje trzy znaczenia słowa zdrada:

1. niedochowanie wierności wobec partnerki lub partnera;
2. złamanie jakichś zasad, idei;
3. działanie na szkodę kraju.

Przykłady można znaleźć w historii i literaturze. Strach, ambicja, zysk, fanatyzm to najczęstsze przyczyny zdrady. Bolesław Piasecki, Aleksander Wielopolski, Szczęsny Potocki, Ludwik Kalikstein to postacie autentyczne, których zdrada doprowadziła do tragedii wielu ludzi. Motyw zdrady od dawna fascynował artystów, w literaturze odnajdziemy wiele jednoznacznych i niejednoznacznych portretów zdrajcy. Najczęściej wymykają się one jednoznacznym ocenom.

William Szekspir *Makbet* (epoka elżbietańska)

Historia Makbeta rozgrywa się w Szkocji, gdzie dochodzi do krwawej walki o władzę. Tytułowy bohater pod wpływem przepowiedni, która rozbudza w nim ambicje polityczne, zabija swego pana, króla Szkocji Dunkana i obejmuje tron. Chcąc utrzymać władzę, posuwa się do coraz potworniejszych zbrodni, pozbawiając życia m.in. swego przyjaciela Banka. Ostatecznie jednak ponosi klęskę, ginąc w walce z Makdufem, jednym z panów szkockich. Powodem zdrad, których dopuszcza się Makbet, jest żądza władzy. Według

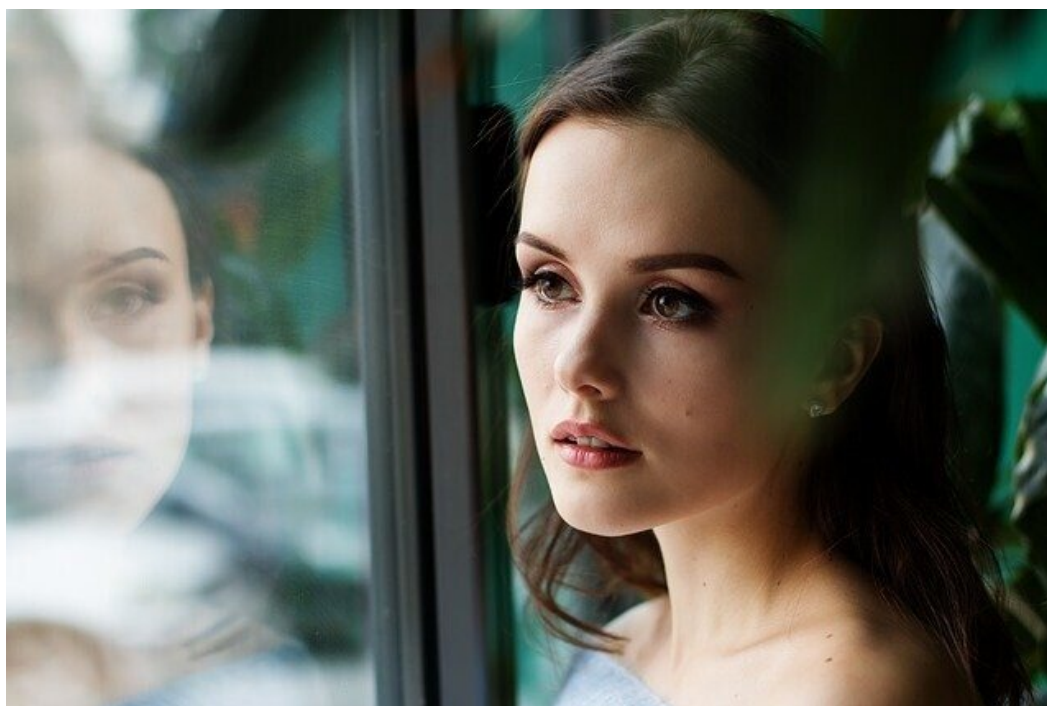
Aktor Herbert Beerbohm Tree jako Makbet
w filmie z 1916 roku.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Szekspira zdrada i zbrodnia, jak każde
zło, muszą zostać ukarane. Zbrodniczego
króla Szkocji wyrzuty sumienia

prowadzą do szaleństwa, a jego żonę, Lady Makbet, która pchnęła go do pierwszej zbrodni, wiodą do samobójczej śmierci. Bohaterowie Szekspira są skomplikowani i wielowymiarowi. Ich historia pokazuje, w jaki sposób zło rodzi zło i w jaki sposób zdrada przyczynia się do następnej zdrady i zbrodni.

Gustav Flaubert *Pani Bovary* (realizm, w Polsce – pozytywizm)

Od imienia bohaterki utworzono pojęcie bowaryzmu, które oznacza eskapizm, ucieczkę przed światem realnym w krainę marzeń oraz tworzenie wymagowanego wizerunku własnej osoby. Bowaryzm tłumaczy (choć nie usprawiedliwia) zdrady Emmy i wyjaśnia, dlaczego marzenie o miłości okazało się dla niej silniejsze niż zasady moralne.

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Flaubert po napisaniu tej powieści wypowiedział słynne zdanie: „Pani Bovary to ja”. Stwierdzenie to miało podwójny sens: wyrażało przekonanie autora, że to najważniejsza książka, jaką stworzył, a także że bierze swoją bohaterkę w obronę i sugeruje czytelnikom, aby przyjrzeni się jej wnikliwiej. Emma Bovary jest postacią złożoną – to wrażliwa i nieszczęśliwa kobieta, która przez całe życie poszukuje miłości. Pochodząca z warstwy zamożnych chłopów dziewczyna, wyróżniająca się urodą i delikatnością, zostaje wysłana na pensję w klasztorze. Płytki religijność

i romansowe lektury, które tam pochłania, wyrabiają w niej fałszywe wyobrażenia na temat życia. Kiedy wychodzi za mąż za wiejskiego lekarza Karola Bovary, jej marzenia zderzają się z szarą rzeczywistością. Niedobre małżeństwo i niedojrzałość Emmy stają się przyczyną jej romansów. Emma zdradza męża z ziemianinem Rudolfem Boulanger, a potem z młodym notariuszem Leonem Dupuis. Związki te nie przynoszą jej szczęścia, kochankowie ją wykorzystują i przyczyniają się do jej kłopotów finansowych. Kiedy komornik zajmuje cały skromny majątek państwa Bovary, przerażona perspektywą materialnej nędzy i towarzyskiego skandalu Emma popełnia samobójstwo. Dopiero po tej tragicznej śmierci Karol poznaje prawdę o podwójnym życiu żony.

Czesław Miłosz *Który skrzywdziłeś* (współczesność)

Wiersz powstał w roku 1950 w ponurych czasach komunizmu, zniewolenia i całkowitej zależności Polski od Związku Sowieckiego. Ma on podwójny wymiar – historyczny (odnoszący się do czasu, w którym został napisany) oraz uniwersalny. Składa się z dwóch części. W pierwszej znajduje się opis zdrajcy – [despoty](#):

” Czesław Miłosz

Który skrzywdziłeś

(fragment)

Który skrzywdziłeś człowieka prostego
Śmiechem nad krzywdą jego wybuchając
Gromadę błaznów koło siebie mając
Na pomieszanie dobrego i złego.

Źródło: Czesław Miłosz, *Który skrzywdziłeś*, [w:] tegoż, *Wiersze*, 1987, s. 261.

Cyniczny śmiech krzywdziciela oraz jego siła, którą czerpie z poklasku służalców oraz zastraszenia ludzi, nie jest jednak wieczna. Druga część wiersza zawiera przestrożę pod jego adresem – wypowiada ją podmiot liryczny, przedstawiający się jako poeta. Okrucieństwo nie zagwarantuje tyranowi bezpieczeństwa, a dzięki poetom, którzy przechowują pamięć o zbrodniach, wyrok historii będzie okrutny. Jedynym wyjściem dla tyrana jest:

” Czesław Miłosz

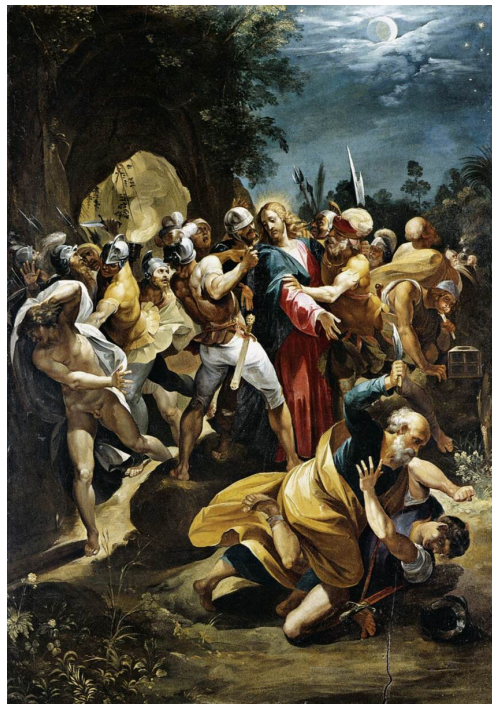
Który skrzywdziłeś

(fragment)

(...) świt zimowy

I sznur i gałąź pod ciężarem zgięta.

Źródło: Czesław Miłosz, *Który skrzywdziłeś*, [w:] tegoż, *Wiersze*, 1987, s. 261.

Cavalier d'Arpino, *Pojmanie Jezusa*, ok. 1597

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Wizja samobójczej śmierci, okrutnej i poniżającej, odsyła do obrazu końca życia innych „wielkich” zdrajców – Judasza i Zygfyryda de Löwe z *Krzyżaków* Sienkiewicza.

Słownik

despotyzm

(gr. *despótēs* – mistrz, władca) forma nieograniczonych rządów charakteryzujących się nieograniczonymi uprawnieniami władzy, oparta na terrorze, nieprzestrzegająca praw obywatelskich: dyktatura; tyrania; satrapia

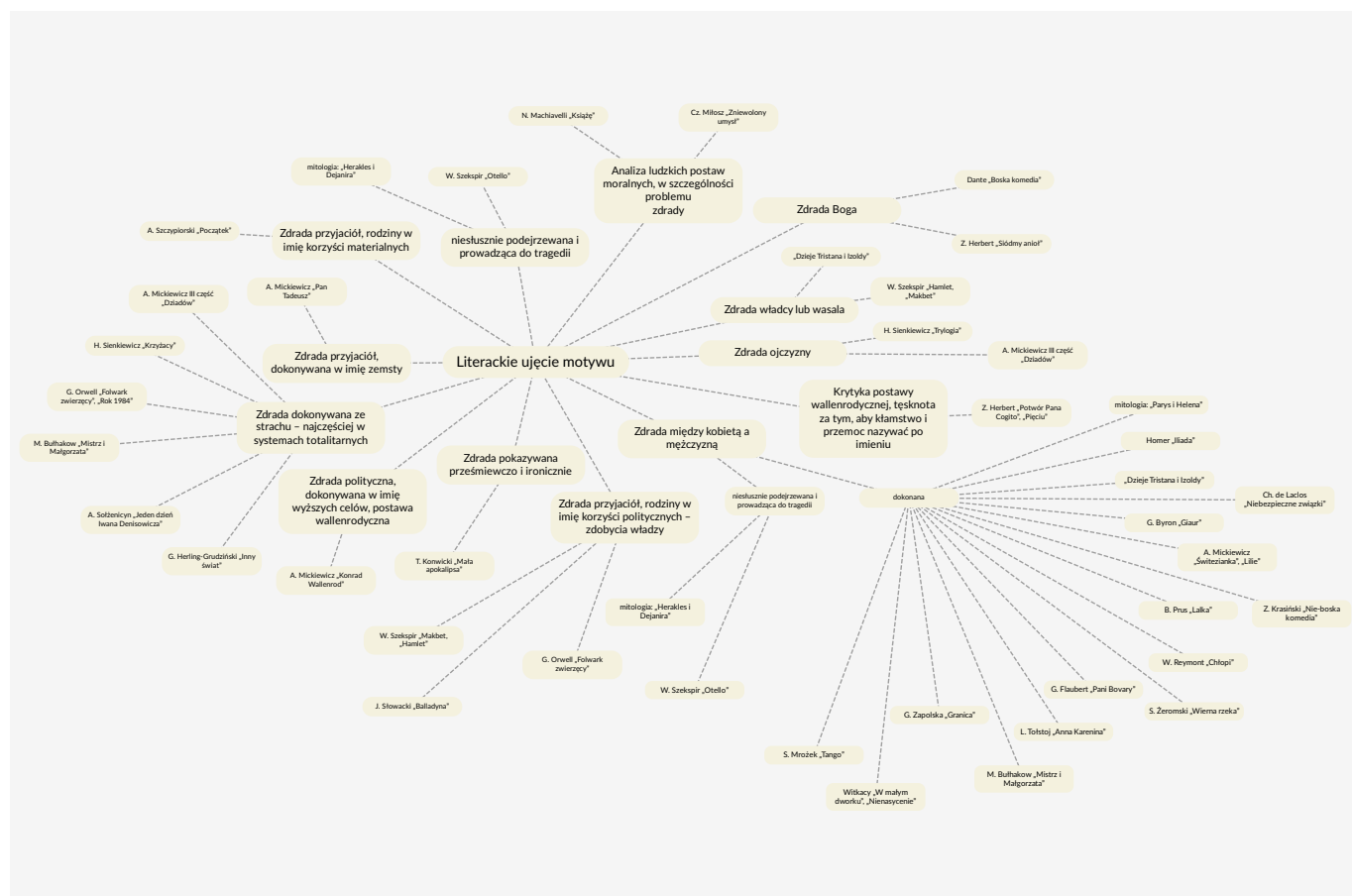
eskapizm

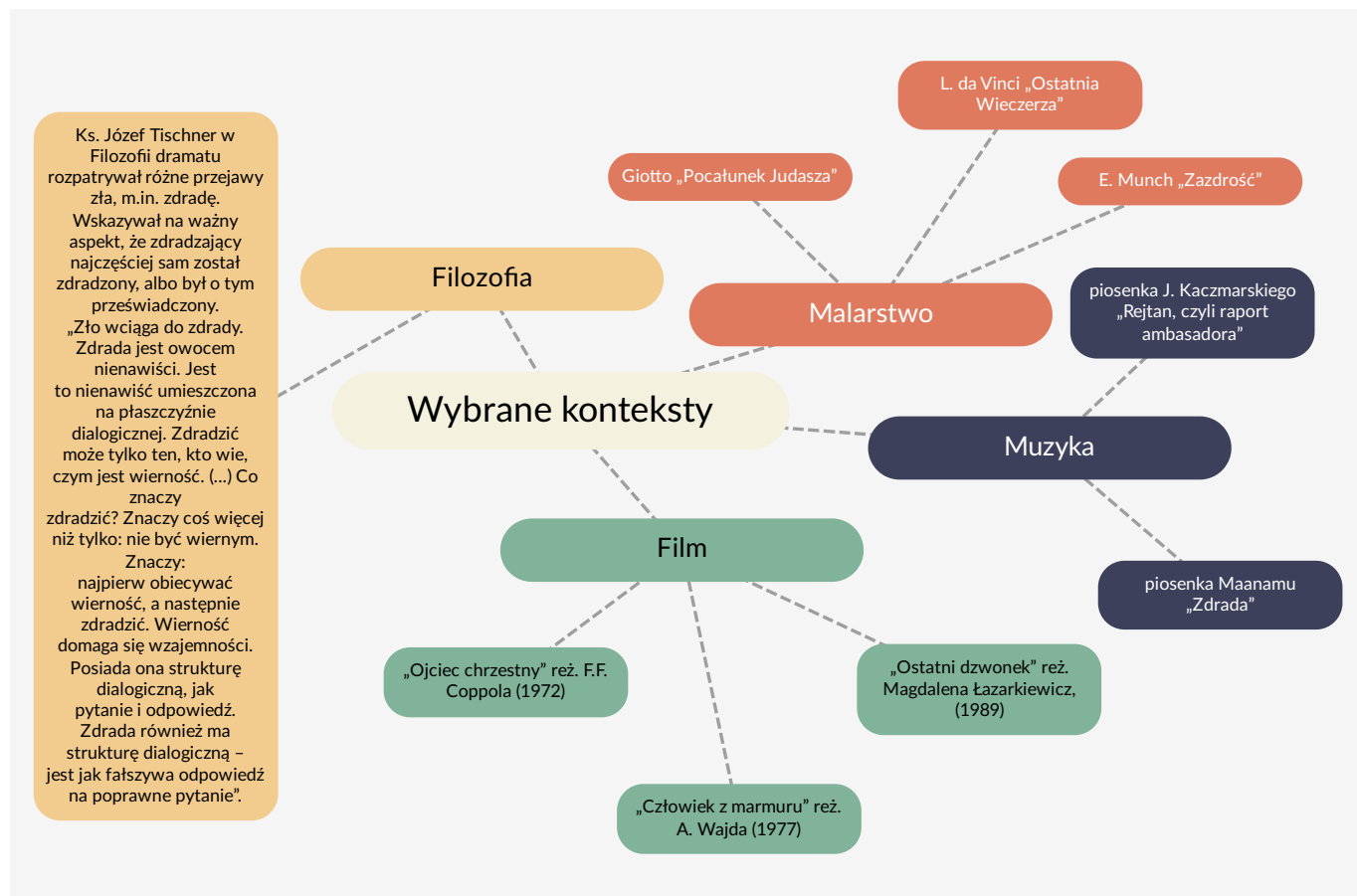
(ang. *escape* - uchodzić, wymykać się) ucieczka, oderwanie się od rzeczywistości, unikanie problemów, w psychologii oznacza ucieczkę człowieka od problemów życia codziennego w świat iluzji

Mapa myśli

Polecenie 1

Przeanalizuj mapę myśli przedstawiającą różne realizacje motywu zdrady. Wybierz kilka tekstów spośród wymienionych w multimedium, a następnie określ funkcje tego motywu w każdym z tych przypadków.

Polecenie 2

Na podstawie mapy myśli zapisz cechy wspólne i różnice pomiędzy poszczególnymi rodzajami zdrady, odwołując się do podanych przykładów literackich i filmowych.

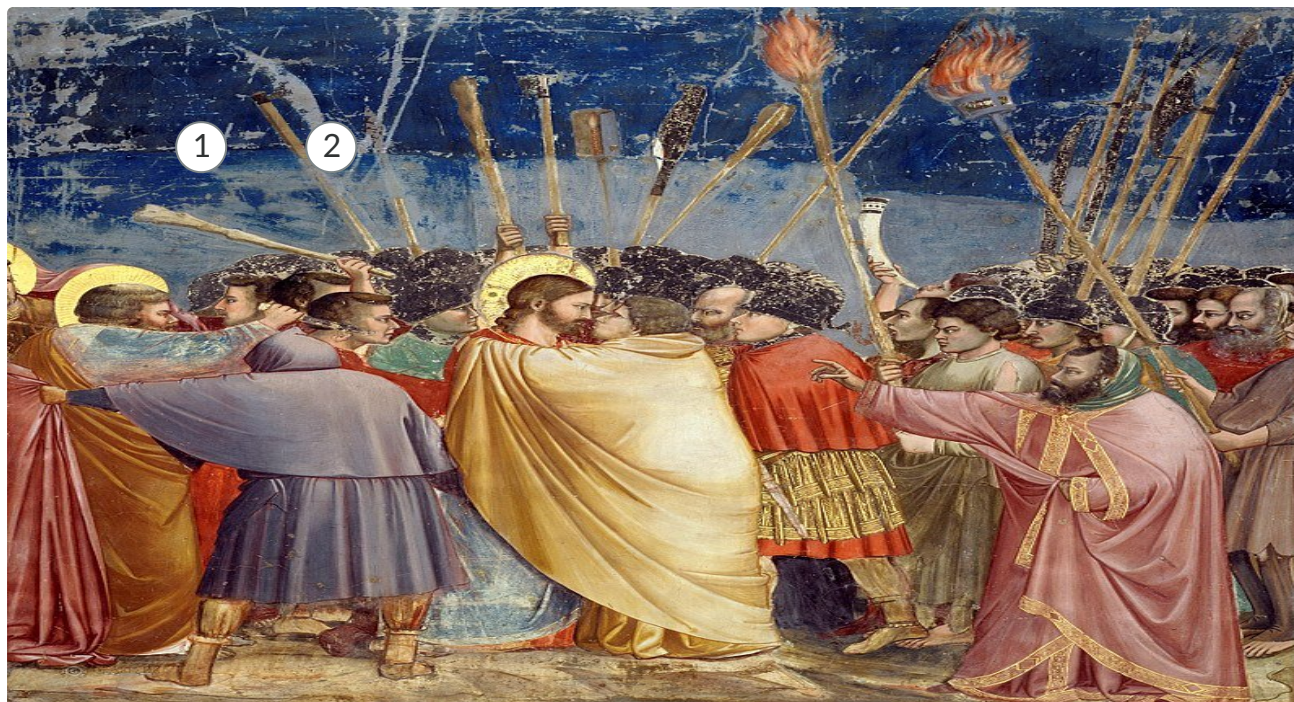
Galeria zdjęć interaktywnych

Polecenie 1

Zapoznaj się z prezentacją multimedialną dotyczącą motywu judaszowej zdrady w sztuce, szczególnie z obrazem autorstwa Giotto i opisem Bożeny Fabiani. Na tej podstawie opisz, w jaki sposób są skonstrastowane postaci Judasza i Jezusa.

Polecenie 2

Na podstawie obrazów i wierszy przedstawionych w prezentacji zapisz, jak utrwalona w kulturze jest zdrada. Weź pod uwagę kompozycję dzieł malarskich, kolorystykę w nich dominującą, a także ocenę Judasza, jaka wyłania się z utworów lirycznych.

1

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PyClyF2ob>

„[...] Ożywioną akcję wprowadza Giotto dopiero na trzecim fresku z tego cyklu – na Pocałunku Judasza. Zgiełk, tłum, pochodnie, dzidy, maczugi, dźwięk rogu, słowem, jak w Ewangelii św. Mateusza – „wielka rzesza z mieczmi i z kijmi” (Mt 26,47). Na pierwszych dwóch planach poszczególne gestykulujące postacie, w głębi – zbity tłum, głowa obok głowy, ludzie bez twarzy zasłaniający się wzajem. Uwagę naszą przyciągają Jezus i Judasz – stanowiący niemal jedność, bo Judasz właśnie zarzucił swój żółty płaszcz na Jezusa i przyciągnął Go mocno do siebie. Otyły, niski, zbliża swą puciołowatą gębę do twarzy Jezusa i bezczelnie patrzy Mu w oczy, zbierając się do pocałunku. Jezus nieco wyższy, niezwykle spokojny, odpowiada spojrzeniem sięgającym dna duszy. Obaj ukazani są w profilu. Chociaż oko każdego z nich Giotto zaznacza tylko dwiema kreskami i kropką ciemnej farby, malując, jak zwykle, oczy w kształcie trójkątka, osiąga zdumiewającą siłę spojrzenia, spięcie wzroku odpowiadające wadze wydarzenia”.

Źródło: Bożena Fabiani, *Judasza w malarstwie nowożytnym*, KUL.

2

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PyClyF2ob>

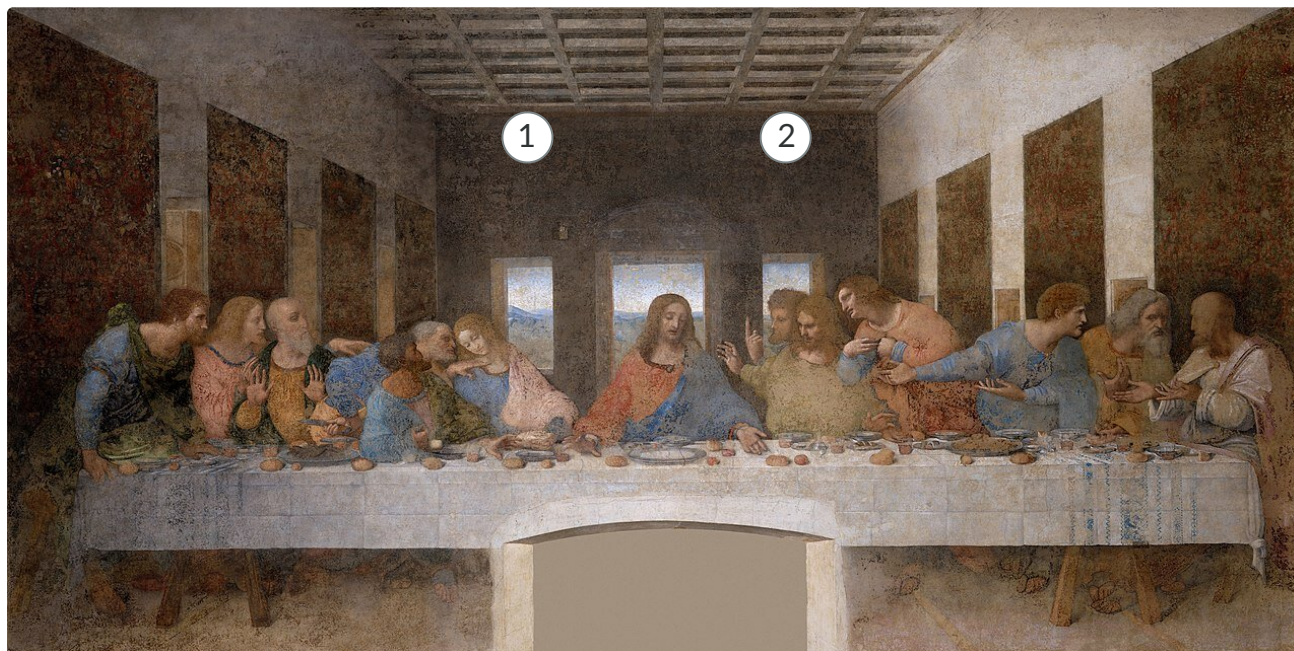
„W całej twórczości Giotta nie ma równie wstrętnej gęby (Judasza). I w całej twórczości nie ma twarzy równie pięknej, co twarz Chrystusa. Jest to twarz rosnącego, przystojnego mężczyzny, twarz z marmuru, pełna godności, a nie chrześcijańskiej pokory [...] Zdegenerowany, kryminalny pysk Judasza, ze zwierzęco niskim czołem i z wargami wydętymi do pocałunku, a naprzeciw boski profil Chrystusa, sama jasność i szlachetność. Nikczemny spłoszony wzrok zdrajcy i czysty wzrok syna cieśli z Nazaretu. Fałsz i prawda zderzone

w centralnym punkcie malowidła”.

Źródło: Waldemar Łysiak, *Malarstwo białego człowieka*, 2009.

Giotto di Bondone, *Pocałunek Judasza*, fresk w kaplicy Scrovegnich w Padwie, ok. 1305

Źródło: domena publiczna.

1

Poważnie zniszczone, bo malowane nietrwałymi farbami na tynku dzieło Leonarda, mimo uszkodzeń nadal zachwyca – przemyślanym ustawieniem grup postaci, ukazaniem wyrazów twarzy i gestów.

2

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PyClyF2ob>

„Leonardo wybrał moment, w którym Jezus, siedząc pośród swoich uczniów oznajmia: »Zaprawdę powiadam Wam, jeden z Was mnie zdradzi (Mt 26,21)«. Zaskoczenie i przerażenie apostołów wieścią o nieuchronnej zdradzie wyraża się w ogromnym zróżnicowaniu gestów i reakcji. Przy lewym skraju stołu poruszony Bartłomiej aż wstaje z miejsca, obok niego Jakub Młodszy i Andrzej unoszą dłonie w geście wyrażającym zaskoczenie. Piotr również wstaje i spogląda gniewnie w prawą stronę. Przed nim siedzi zdrajca Judasz, który odchyła się do tyłu zaszokowany, ale w prawej ręce ściska sakiewkę z pieniędzmi, zapłatę za wydanie mistrza. Po raz pierwszy w historii nowożytnych przedstawień Ostatniej Wieczery Judasz nie jest umieszczony po przeciwnej stronie stołu, a znajduje się wśród innych postaci, siedząc obok Jana, który nie reaguje gwałtownie (nie wie przecież jeszcze, kto jest owym zdrajcą), tylko spuszcza wzrok, splata przed sobą dłonie i przyjmuje pozę wręcz kontemplacyjną”.

Źródło: Frank Zoellner, *Leonardo*, 2005, s. 50, 55.

Leonardo da Vinci, *Ostatnia wieczerza*, ok. 1495–1498

Fresk na ścianie refektarza w Santa Maria delle Grazie w Mediolanie

Źródło: domena publiczna.

1

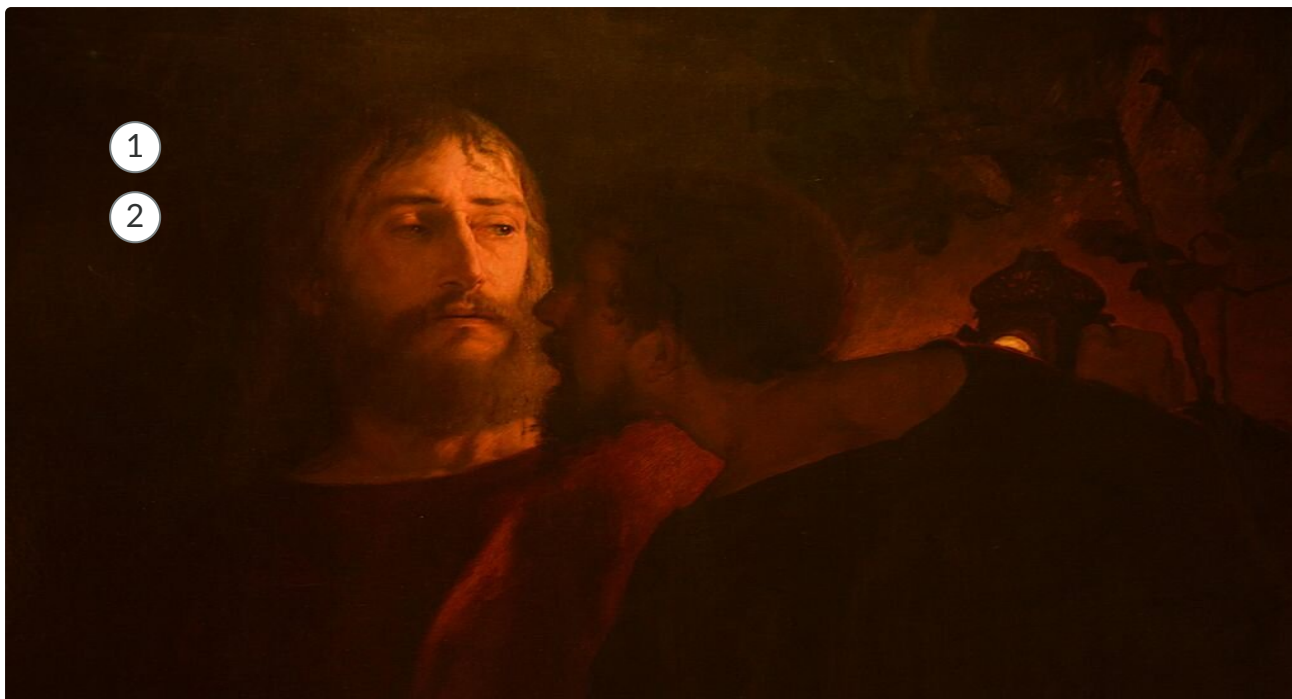
Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PyClyF2ob>

„Obraz skandalizującego włoskiego malarza, prekursora baroku, przedstawia scenę pojmania Chrystusa w Ogrójcu. Obraz wykonany w typowej dla Caravaggia technice chiaroscuro (mocnego światłocienia) ma wszystkie cechy charakterystyczne dla jego twórczości: ostre światłocienie, dynamizm, dramatyzm, emocjonalność postaci. W przedstawieniu Judasza widoczny jest naturalizm, w czym artysta znacznie wyprzedza swoją epokę. Uwagę zwraca zbyt krótka lewa ręka Judasza. Do dziś nie wiadomo, czy był to błąd, czy celowy zabieg artysty. Na obrazie malarz umieścił prawdopodobnie również swój autoportret – w osobie widocznego z prawej strony młodzieńca trzymającego lampę”.

Źródło: Barbara Munk, *Motyw Judasza w literaturze polskiej przełomu XIX i XX wiek*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Historicolitteraria” X (2010).

Michelangelo Merisi de Caravaggio, *Pojmanie Chrystusa*, 1602

Źródło: domena publiczna.

1

Eilif Peterssen to norweski malarz przełomu wieków, w którego twórczości widoczne są wpływy naturalizmu i symbolizmu. Na obrazie Judasz Iskariota wyraźnie widać wpływy Szkoły Monachijskiej, która charakteryzowała się realizmem, nastrojowością i stonowaną paletą barw, głównie brązów i szarości.

2

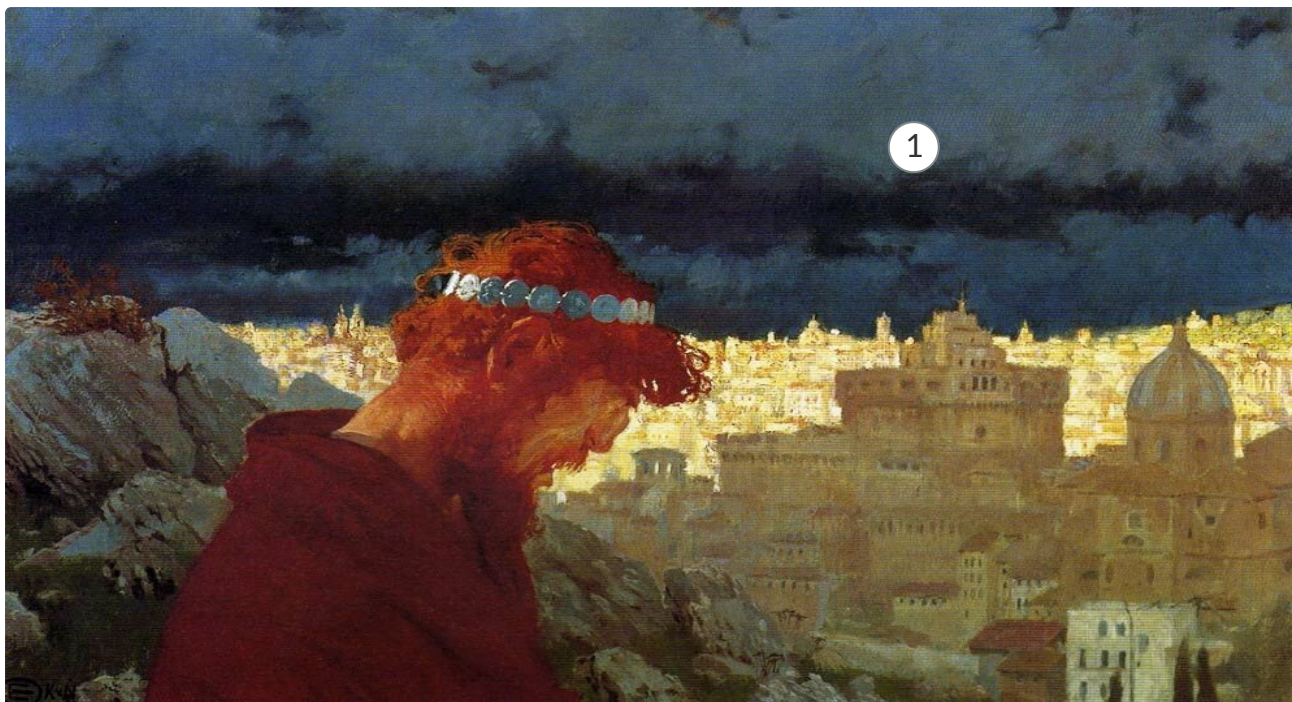
Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PyClyF2ob>

„Kontynuację biblijnych zainteresowań, a także ich poszerzenie i pogłębienie, możemy zaobserwować w kulturze na przełomie XIX i XX wieku, kiedy to w wyniku złożonych procesów społecznych i psychologicznych zaostriżył się kryzys światopoglądowy i nastąpiło odwrócenie systemu wartości w życiu człowieka. W tej sytuacji Biblia stała się jednym z trwałych punktów odniesienia w poszukiwaniu odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące ludzkiej egzystencji. Wojciech Kaczmarek pisze: »aby wyrazić *condition* człowieka XIX wieku, starano się właśnie w tej księdze odnaleźć tajemnicę ludzkiego losu, tajemnicę życia i śmierci«”.

Źródło: Barbara Munk, *Motyw Judasza w literaturze polskiej przełomu XIX i XX wiek*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Historicolitteraria” X (2010).

Eilif Peterssen, *Judasz Iskariota*, 1878

Źródło: domena publiczna.

1

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PyClyF2ob>

„Postać Judasza – grzesznika (rudego zdrajcy z haczykowatą brodą i sprzedawczyka odzianego w żółtą szatę) zakorzeniona głęboko w tradycji, zostaje poddana częściowej rehabilitacji dopiero w modernizmie, kiedy w kręgu zainteresowań znalazły się kontrowersyjne jednostki. [...] Młodopolski Judasz to przede wszystkim wyraziciel niepokojów epoki. Jego osoba skłania do refleksji na temat cierpienia, wolnej woli człowieka, ludzkiej moralności i odpowiedzialności za czyny, grzeszności oraz relacji z Bogiem. Chociaż Iskariota nadal postrzegany jest jako zdrajca, to jego postępek jest tylko impulsem do szukania motywów takiego zachowania i do rozważań natury etycznej. Modernizm nie zdołał wprawdzie zrehabilitować Judasza, ale uczynił z niego postać wielopłaszczyznową i głęboko tragiczną”.

Źródło: Barbara Munk, *Motyw Judasza w literaturze polskiej przełomu XIX i XX wiek*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Historicolitteraria” X (2010).

Edward Okuń, *Judasz*, 1901

Źródło: domena publiczna.

1

Hiszpański rzeźbiarz Josep Maria Subirachs, który otrzymał zlecenie na wykonanie Fasady Męki Pańskiej na Sagrada Familia w Barcelonie, zapewne nie przypuszczał, że jego dzieło wzbudzi aż tyle kontrowersji. Rzeźby wywołały zbiorowy protest ze względu na zbyt kanciastość i geometryczność. Niektórzy uważają, że nie pasują one do miękkich, secesyjnych linii Antonio Gaudiego, głównego projektanta bazyliki. Jednak mimo licznych protestów rzeźby na fasadzie pozostały.

Josep Maria Subirachs, *Pocałunek Judasza*, 1984
Fasada Sagrada Familia w Barcelonie

” Kornel Makuszyński

Judasz I

Przyszedł na mnie dzień klęski i Bożego gniewu:
Zaświeciłem w twarz Panu mym słonecznym godłem
I krwawicą mych myśli bój bezkrwawy zwiodłem...
Tknął mnie Pan, żem zeschłemu jest podobny drzewu.

Zgasilem dzisiaj w tarczy mej płonące słońce
I zemstę zaprzysiągłem na pobojożyku:

Z ukrycia będzie godził grot mego pocisku,
A jadem z krwi zakrzepłej strzał zatruję końce.

W bladość twarz przyoblekę faryzeuszową
I będę złotousty – nakarmiony zdradą,
A krąg sobie promienny rozświecę nad głową...

I będę ręce kładł, jak święci ręce kładą,
A iżby mnie do Bożych puścili ołtarzy,
I – Judasz – brudem ust mych tknę się Bożej twarzy.

Źródło: Kornel Makuszyński, *Judasz I*.

Ćwiczenie 1

Scharakteryzuj podmiot liryczny wiersza, zwracając uwagę na jego stosunek wobec samego siebie.

Ćwiczenie 2

Opisz, jaki obraz zdrady wyłania się z wiersza Makuszyńskiego.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Motywy literackie: zdrada

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych

w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

5) tworzy formy użytkowe: protokół, opinię, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne, etykietę językową;

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- przypomni sobie utwory literackie, w których obecny jest motyw zdrady;
- scharakteryzuje ujęcia motywu zdrady w literaturze i sztuce;
- porówna przedstawienia Judasza w dziełach plastycznych różnych epok.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- WebQuest.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Na dwa tygodnie przed planowaną lekcją nauczyciel zapowiada, że klasa będzie pracowała metodą WebQuestu. Przedstawia uczniom temat przyszłych zajęć: Motywy literackie: zdrada. Dzieli klasę na zespoły i przydziela im tematy prezentacji do przygotowania:
 - Realizacja motywu zdrady w romantyzmie.

- Realizacja motywu zdrady w pozytywizmie.
- Realizacja motywu zdrady we współczesności.

Nauczyciel informuje uczniów, że zespoły powinny podzielić się obowiązkami tak, żeby każdy uczestnik zajęć miał swoje zadanie. Jako źródła wskazuje materiał Motywy literackie: śmierć, inne materiały na portalu epodreczniki.pl, zbiory cyfrowe: Polona, Ninateka, Filmoteka Narodowa oraz inne portale gromadzące sprawdzone i opracowane zgodnie ze standardami treści. Uczniowie powinni skupić się na źródłach internetowych, ponieważ na tym polega metoda WebQuestu.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treściami w sekcji „Wprowadzenie” oraz „Przeczytaj”.

Faza realizacyjna:

1. Zespoły przystępują do prezentacji efektów pracy. Grupy kolejno przedstawiają swoje tematy. Należy narzucić limit czasowy dla pojedynczej prezentacji tak, by każdy zespół miał okazję zaprezentować swój temat. Po zakończonej prezentacji każdej grupy wybrana lub chętna osoba wskazuje mocne i słabe strony wystąpienia.
2. Uczniowie, korzystając ze zdobytych informacji oraz mapy myśli wybierają kilka tekstów spośród wymienionych w multimedium, a następnie określają funkcje tego motywu w każdym z tych przypadków. Następnie zapisują cechy wspólne i różnice pomiędzy poszczególnymi rodzajami zdrady, odwołując się do podanych przykładów literackich i filmowych.
3. Uczestnicy zajęć zapoznają się z prezentacją dotyczącą motywu judaszowej zdrady w sztuce, szczególnie z obrazem autorstwa Giotto i opisem Bożeny Fabiani. Na tej podstawie opisują, w jaki sposób są skonstrastowane postaci Judasza i Jezusa.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie spośród tekstów omówionych w sekcji „Przeczytaj” wybierają jeden i określają funkcję motywu zdrady, jaki się w nim pojawia.
2. Nauczyciel zadaje pytania podsumowujące i prosi wybranych uczniów o odpowiedzi.

Praca domowa:

1. Na podstawie obrazów i wierszy przedstawionych w prezentacji zapisz, jak utrwalona w kulturze jest zdrada. Weź pod uwagę kompozycję dzieł malarskich, kolorystykę w nich dominującą, a także ocenę Judasza, jaka wyłania się z utworów lirycznych.

Materiały pomocnicze:

- Nosowska Dorota, *Słownik motywów literackich*, Bielsko-Biała 2004.
- Barbara Munk, *Motyw Judasza w literaturze polskiej przełomu XIX i XX wiek*, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Historicolitteraria* X (2010), Folia 73.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Mapa myśli” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.